

ster, uagtet Forholdene i det Hele stille sig særdeles gunstige for dem, saa forekommer det mig, at den ikke kan søges i Andet, end i at Vedkommende maae være bejlede af, hvis jeg tør bruge Udtrykket, en vis Pietetsfølelse — jeg vilde jo vistnok ikke kalde det Pietetsfølelse men temmelig stærke egoistiske Hensyn — en Følelse, som bringer dem til ikke at ville forringe Gudsferne for deres Efterkommere, men lade dem med alle deres Herligheder, derunder altsaa ogsaa Fæsterettigheden indbefattet, gaae over til dem. Med temmelig Sikkerhed kan man gjøre Regning paa, at den samme Følelse, som gjør sig gjældende for de paagjældende Gudsbesiddere, vil med Gudsferne gaae i Arv til deres Efterkommere, og netop saaledes vil altsaa den uoversigelige Skranke vedblive at finde Sted, som i et stort Omfang lægger Hindringer i veien for de frivillige Dverenskomster. Det er denne Omstandighed, hvorpaa jeg har meent, at der kunde lægges nogen Vægt, for dog at svække den Betydning, som talsfald ellers maatte kunne udledes af den høitagtede Ministers Fremstilling; men forøvrigt gjentager jeg, at jeg herved hverken har villet udtale mig i en bekræftende eller benægtende Retning, forsaavidt angaaer selve Antagelsen af det foreliggende Lovforslag.

Willing: Da jeg erkjender det Banffelige i for mig, som Bønde, at udtale mig i denne høderlige Forsamling, saa maa jeg allersørst, med den høitærede Formands Tilladelse, udbede mig det ærede Things Overbærelse og ssaansomme Bedømmelse, dersom mine Ord ei skulle være saa vel valgte, smukke eller velklingende, naar jeg blot maatte have den Lykke, at fremsætte mine Tanker fatteligt og forstaaeligt. Og ihvorvel jeg erkjender, at det ei er let eller behageligt, at tale i en Sag, som vedkommer Ons egen Interesse, da det let udenfor kunde betragtes, som om man talde af Egoisme, saa har jeg dog bedet om Ordet, for at ikke en Taushed fra Fæstebondens Side her i Salen saavel som udenfor skulde udtydes, som om det kun var Bøndestændens Forere og ikke Fæstebonden selv, der af Hjertet ønskede en Fæsteafsløsningslov. At imødegaae alle de Grunde, den ærede Indenrigsminister fremsførte mod Lovforslaget, vil jeg overlade til de mere Lærde og Kyndige. At gaae ind paa i Bids-

løstighed at bevise, at det almene Vel og Nødvendigheden fordrer et saadant Lovforslags Fremme, er ikke min Hensigt; men dog være det mig tilladt at fremhæve, at Fæsteforholdet, som det nu finder Sted, ingenlunde er passende for en konstitutionel Stat. Det er til stor Skade for Staten og Folket, hvad enten man betragter det fra det materielle eller fra Intelligentsens Standpunkt. Betragter man det fra den materielle Side, haaber jeg, at de Alle vilde erkjende, at Fæstebonden ofte er bunden ved Baand, der hindrer ham i Agerbrugets Fremskridt og Opkomst, og han er, som Fæster, forhindret i ved Siden af Agerbruget at forene industridrivende Næringsveie, da Anslaget af saadanne udkræver flere Bygninger og Befolknings, der ved Fæsterens Død gaae over til Godseieren; og ligesom Fæsteforholdet er til stor Hinder for Velstands Fremme, saaledes er det ogsaa, naar man betragter det fra Intelligentsens Side, til stor Hinder for Dplysnings Fremme. Jeg haaber, at de ogsaa alle i saa Henseende vilde erkjende, at der hos Bøndestanden og Almuestanden findes mange Børn med gode Evner og Anlæg, men som netop af Mangel paa pecuniære Kræfter maae lade disse Evner og Anlæg begrave, istedetfor at udvikles til at blive mere oplyste, skøndt det vilde være til Statens Gavn og Bedste; thi Ingen vil nægte, at Dplysning er det høieste og vigtigste Gode for en Stat og et Folk; Dplysning er Kilden til et Lands Velstand, det er ved den, at Industrie, Kunstier og Handel kan florere, det er ved den, at Agerbruget, Danmarks vigtigste Erhvervsfilde, kan bringes frem til nogen Fuldkommenhed; men Fæstevæsenet lægger Hindringer i veien for Dplysning, svækker Statens Kraft og den konstitutionelle Udvikling. Først ved Dplysningen er det, at Menneskene betragte hverandre som Brødre og Søstre, og som Folge deraf staae hverandre bi i Nødens Stund og i Farens Tid slutte sig sammen til et Maal; det er denne Enighed, der gjør stærk, og vi have seet det skønneste Exempel derpaa i de sidste 3 Aar, Danmark har havt Krig; thi da var det denne Enighed, der gjorde det lille Danmark saa stærkt ligeover for en saa stor og talrig Fiende. Først der, hvor Dplysningen har sit Sæde, baaer i